

Advies

Duaal Leren en de aanloopfase

Brussel, 18 oktober 2017

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren en de aanloofase

Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Onderwijs

Ontvangst adviesvraag: 18 september 2017

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 18 oktober 2017

Contactpersoon: Mieke Valcke - mvalcke@serv.be

Mevrouw Hilde CREVITS
Vlaams minister van Onderwijs
Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

contactpersoon

Mieke Valcke
mvalcke@serv.be

ons kenmerk

SERV_BR_20171018_Duaallerenendaanloofase

Brussel

18 oktober 2017

Duaal Leren en de Aanloofase

Mevrouw de minister,

De raad gelooft sterk in het potentieel van de duale leerweg en is voorstander van een brede uitrol binnen het Vlaamse onderwijs.

De raad dringt aan op een toekomstvisie voor Duaal Leren en een duidelijke ambitie. De focus van deze leerweg dient te liggen bij de goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Duaal Leren staat in voor jongeren die opgeleid zijn voor een duurzame instap op de arbeidsmarkt of voor doorstroom naar het hoger onderwijs. Er dient te worden uitgegaan van de kracht van deze leerweg en van een positief imago.

Het een nieuw gegeven dat Duaal Leren wordt ingeschreven in de codex secundair onderwijs. Dat is voor de raad verre van vanzelfsprekend. De raad gaat er in geen geval mee akkoord dat er zaken aan gekoppeld worden zoals het in vraag stellen van het Decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen (decreet OAO) van 10 juni 2016. De werkplekcomponent omvat de tijd die nodig is om alle competenties die in de onderneming verworven kunnen worden in de onderneming te laten verwerven, de raad wenst geen vermelding van het aantal uren in het decreet.

De aanloofase is niet grondig uitgewerkt. Dat is niet verwonderlijk aangezien de aanloofase niet was opgenomen in de proeftuinen. Het is wenselijk dat dit alsnog gebeurt. De aanloofase mag geen nieuwe wachtkamer worden voor arbeidsrijpe en arbeidsbereide jongen. De doelgroep voor de aanloofase moet duidelijk gedefinieerd worden. Een goede screening is cruciaal. Er moet ook een aanvullend beroeps-kwalificerend aanbod met positief imago zijn voor de leerlingen die niet zullen instappen in Duaal Leren.

De initiële timing voor de organieke invoering van Duaal Leren was voorzien op 1 september 2017. De vraag van de stakeholders en strategische adviesraden om dit (met een jaar) uit te stellen, werd gehonoreerd met een uitstel tot 1 september 2018. De raad kan zich vinden in deze datum en heeft appreciatie voor het beleid dat stappen heeft gezet zodat het Duaal Leren dan van start kan gaan.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

Inhoud

Inhoud	5
Krachtlijnen	7
Advies	8
1 Situering	8
2 Algemene bedenkingen	8
2.1 Visie op Duaal Leren	8
2.2 Duaal Leren in de codex secundair onderwijs	8
2.3 Arbeidsdeelname	9
2.4 Aanloopfase	10
2.5 Inclusief Duaal Leren	10
3 Artikelsgewijze bespreking	11
3.1 Duaal Leren	11
3.1.1 Inleidende bepalingen	11
3.1.2 Opzet	11
3.1.3 Structuur en organisatie	11
3.1.4 Programmatie	12
3.1.5 Leerlingen	12
3.1.6 Arbeidsdeelname	13
3.1.7 Financiering of subsidiëring van de aanbieders	14
3.1.8 Subsidiëring van de organisatoren	15
3.1.9 Kwaliteitstoezicht	15
3.1.10 Monitoring	15
3.1.11 Overlegforum	15
3.2 Aanloopfase	16
3.2.1 Opzet	16
3.2.2 Structuur en organisatie	16
3.2.3 Programmatie	16
3.2.4 Leerlingen	17
3.2.5 Financiering of subsidiëring van de aanbieders en organisatoren	17
3.2.6 Kwaliteitstoezicht en monitoring	17
3.3 Wijzigingen decreten	18

3.3.1	Decreet Syntra.....	18
3.3.2	Decreet OAO	18

Krachtlijnen

- De raad gelooft sterk in het potentieel van de duale leerweg en is voorstander van een brede uitrol binnen het Vlaamse onderwijs.
- Er is een toekomstvisie op Duaal Leren met een duidelijke ambitie nodig. De focus dient te liggen op de goede aansluiting met de arbeidsmarkt: Duaal Leren staat voor jongeren die opgeleid zijn voor een duurzame instap op de arbeidsmarkt of voor doorstroom naar het hoger onderwijs. Er dient te worden uitgegaan van de kracht van deze leerweg. Dit is belangrijk voor het imago en dus voor de aantrekkingskracht van het Duaal Leren bij leerlingen, ouders, scholen, ondernemingen,
- Het een nieuw gegeven dat Duaal Leren wordt ingeschreven in de Codex Secundair Onderwijs. Dit is voor de raad verre van vanzelfsprekend. De betrachting van de hervorming was en is om van Duaal Leren een volwaardige leerweg te maken, gekenmerkt door een voltijds engagement. Het evenwicht tussen onderwijs en werk dreigt zoek te geraken wanneer Duaal Leren wordt ingeschreven in het secundair onderwijs. De raad gaat er in geen geval mee akkoord dat er zaken aan gekoppeld worden zoals het in vraag stellen van het Decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen (decreet OAO) van 10 juni 2016.
- Wat betreft de arbeidsdeelname wordt gesproken van een werkplekcomponent van minstens 14 opleidingsuren per week. Deze bepaling moet geschrapt worden en vervangen door de passage dat de werkplekcomponent de tijd omvat die nodig is om alle competenties die in de onderneming verworven kunnen worden in de onderneming te laten verwerven.
- De aanloopfase is helemaal niet zo grondig uitgewerkt als het duaal leren zelf. Dat hoeft geen verwondering te wekken: de aanloopfase was niet opgenomen in de proeftuinen. Voor een goede gang van zaken is het wenselijk dat ook voor de aanloopfase gestart wordt met proeftuinen waar uit geleerd kan worden. De aanloopfase mag geen nieuwe wachtkamer worden voor arbeidsrijpe en arbeidsbereide jongen. De doelgroep voor de aanloopfase moet duidelijk gedefinieerd worden. Een goede screening is cruciaal. Er moet ook een aanvullend beroeps-kwalificerend aanbod met positief imago uitgewerkt worden voor de leerlingen die niet langer voltijds school willen lopen en niet zullen instappen in de aanloopfase of het Duaal Leren.
- Het Duaal Leren moet inclusief zijn. Voor leerlingen uit de kansengroepen biedt Duaal Leren immers een grote meerwaarde voor een succesvolle aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Gerichte ondersteuning voor kansengroepen, die arbeidsrijp en arbeidsbereid zijn, is nodig (intensieve trajectbegeleiding, NT2, Nederlands op de werkvloer of op de opleidingsvloer, redelijke aanpassingen, ...).
- De initiële timing voor de organieke invoering van Duaal Leren was voorzien op 1 september 2017. De vraag van de stakeholders en strategische adviesraden om dit (met een jaar) uit te stellen, werd gehonoreerd met een uitstel tot 1 september 2018. De raad kan zich vinden in deze datum en heeft appreciatie voor het beleid dat stappen heeft gezet zodat het Duaal Leren dan van start kan gaan.
- De artikelsgewijze bespreking gaat grondig in op de diverse aspecten van het ontwerp van decreet.

Advies

1 Situering

De raad ontving op 18 september 2017 de adviesvraag bij het ontwerp van decreet betreffende het duaal leren en de aanloopfase.

In dit advies formuleert de raad een aantal algemene bedenkingen bij het ontwerp van decreet - het onderbrengen van duaal leren in de Codex Secundair Onderwijs, het aspect arbeidsdeelname, de uitwerking van de aanloopfase en het inclusief karakter van Duaal Leren – en formuleert vragen en bedenkingen bij de diverse aspecten van het ontwerpdecreet.

2 Algemene bedenkingen

De raad

- vraagt een toekomstgerichte visie op Duaal Leren;
- gaat in op de positionering van het duaal leren en de aanloopfase;
- vraagt de afspraken die zijn gemaakt in het kader van het statuut te respecteren;
- stelt vast dat de aanloopfase te weinig is uitgewerkt;
- vraagt de uitbouw van een inclusief duaal leren.

2.1 Visie op Duaal Leren

De oorspronkelijke doelstelling van de hervorming was een herijking en opwaardering van het Leren en Werken in zijn verschillende vormen, naar een volwaardig kwalificerende alternerende leerweg. De raad is van mening dat dit met voorliggend ontwerp van decreet te weinig gestalte krijgt. De toekomstvisie op Duaal Leren ontbreekt; het is niet duidelijk wat de ambitie is voor het Duaal Leren. Er wordt vooral gefocust op het vermijden van ongekwalificeerde uitstroom en op de daling van de jeugdwerkloosheid. De aansluiting met de arbeidsmarkt, nl. jongeren die opgeleid zijn zodat ze klaar zijn voor een duurzame instap op de arbeidsmarkt of voor doorstroom naar het hoger onderwijs, komt te weinig aan bod. Er wordt ook te weinig uitgegaan van de kracht van deze leerweg. Dit is nochtans belangrijk voor het imago en dus voor de aantrekkingskracht van het Duaal Leren bij leerlingen, ouders, scholen, ondernemingen, Dergelijke toekomstgerichte visie zou minstens opgenomen moeten worden in de memorie van toelichting bij het decreet.

Duaal Leren moet een positieve keuze zijn. Studie- en trajectbegeleiding, communicatie, samenwerking, aansturing van de leerweg, ... zijn erg belangrijk in de goede uitrol van het Duaal Leren.

2.2 Duaal Leren in de codex secundair onderwijs

Met het voorliggend decreet wordt het Duaal Leren ondergebracht in de Codex Secundair Onderwijs (zie ook 3.1.2). Voor de raad is dat een nieuw gegeven dat niet als dusdanig in de conceptnota bis 'Duaal leren, een volwaardige kwalificerende leerweg' was opgenomen. Het is voor de raad verre van vanzelfsprekend (het Decreet Leren en Werken stond op zichzelf) . Het

wordt ook niet gemotiveerd waarom Duaal Leren moet ingeschreven worden in de Codex Secundair Onderwijs, laat staan dat er een grondige discussie over is geweest met alle relevante stakeholders.

De betrachting van de hervorming was en is om van Duaal Leren een volwaardige leerweg te maken, gekenmerkt door een voltijds engagement voor elke leerling. Het evenwicht tussen onderwijs en werk dreigt zoek te geraken wanneer Duaal Leren wordt ingeschreven in het secundair onderwijs. De raad gaat er in geen geval mee akkoord dat er zaken aan gekoppeld worden zoals het in vraag stellen van het Decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen (decreet OAO) van 10 juni 2016.

De conceptnota bis stelde dat Duaal Leren zich niet enkel situeert op niveau van het secundair onderwijs, maar op termijn ook binnen hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs. De conceptnota verwees ook naar de beroepskwalificerende trajecten aangeboden door de publieke opleidingsverstrekkers die in de toekomst duale trajecten voor beroepskwalificaties zullen kunnen aanbieden¹. Wat zijn de consequenties voor de uitbouw van het duaal leren in andere onderwijsniveaus als het duaal leren is ingeschreven in de Codex Secundair Onderwijs?

2.3 Arbeidsdeelname

Wat de arbeidsdeelname betreft stelt de raad vast dat art. 10 spreekt van een werkplekcomponent van minstens 14 opleidingsuren per week. De raad vraagt om deze bepaling te schrappen. De motivatie daarvoor werd gegeven in het advies op eigen initiatief van 29 mei 2017:

“De discussie over het statuut is beslecht. Indien de jongere minder dan gemiddeld 20u per week per (school)jaar op de werkvloer vertoeft, is er sprake van een SOAO (stageovereenkomst alternerende opleiding, zonder bezoldiging). Indien de jongere minstens gemiddeld 20u per week per (school)jaar op de werkvloer vertoeft, wordt een OAO (overeenkomst alternerende opleiding, met bezoldiging) afgesloten of een deeltijds arbeidscontract.

Of een opleiding al dan niet onder Duaal Leren valt, wordt bepaald door het feit of de opleiding al dan niet vorm krijgt door een standaardtraject. Het standaardtraject legt vast hoeveel uur er in de klas geleerd wordt en hoeveel uur er op de werkvloer geleerd wordt. Het standaardtraject, gebaseerd op (een) beroepskwalificatie(s) (BK's), wordt opgesteld door de sector en de onderwijsverstrekkers samen. Dit betekent maatwerk dat rekening houdt met de benodigde theoretische kennis, de complexiteit van de opleiding, enz. Om die reden meent de raad dat in het decreet Duaal Leren geen voorafnames kunnen gebeuren op vlak van het minimaal aantal uren. Dit plaatst immers het Duaal Leren in een keurslijf wat mogelijks de ontwikkeling van het Duaal Leren in een aantal opleidingen zal afremmen, in het bijzonder in het TSO.

De raad stelt wel dat alle competenties op de activiteitenlijst die op de werkvloer verworven kunnen worden, ook effectief aan de werkvloercomponent toegewezen moeten worden en daar verworven moeten worden. Binnen het standaardtraject worden afspraken gemaakt over het aantal uren die noodzakelijk zijn om alle competenties effectief op de werkvloer aan te leren.”²

¹ ‘Duaal Leren. Een volwaardige kwalificerende leerweg.’, Vlaamse Regering, pag. 8

² Advies Uitrol Duaal Leren, 29 mei 2017, pag.4

2.4 Aanloopfase

De raad stelde in zijn advies van mei 2017 dat *‘Duaal Leren zich richt op leerlingen die arbeidsbereid en –rijp zijn, dat wil zeggen dat ze gemotiveerd zijn en in staat zijn om de competenties op de werkvloer te verwerven. Voor de quasi-arbeidsrijpe leerlingen is een aanloopfase naar Duaal Leren mogelijk. Deze aanloopfase moet de jongere in staat stellen aan te sluiten bij het niveau van het Duaal Leren (zalmprincipe). Er moet voor de groep die niet-arbeidsrijp is en dus niet in aanmerking komt voor Duaal Leren een volwaardig, ander aanbod zijn (binnen het voltijds onderwijs)’*.

De raad stelt vast dat de aanloopfase helemaal niet zo grondig is uitgewerkt als het duaal leren zelf. Dat hoeft geen verwondering te wekken: de aanloopfase was niet opgenomen in de proeftuinen ‘Schoolbank op de werkplek’. Voor een goede gang van zaken is het wenselijk dat ook voor de aanloopfase gestart wordt met proeftuinen waar uit geleerd kan worden.

De aanloopfase mag geen nieuwe wachtkamer worden voor arbeidsrijpe en arbeidsbereide jongeren. De doelgroep voor de aanloopfase moet duidelijk gedefinieerd worden. Een goede screening is cruciaal. Binnen een afgebakende periode, bv. zes maanden, moet de overstap naar Duaal Leren gemaakt kunnen worden om dat er maar aan enkele arbeidsgerichte en beroepsgerichte vaardigheden of attitudes gewerkt moet worden. Het is onduidelijk of het de bedoeling is van de Vlaamse Regering dat in de toekomst de aanbieders van de aanloopfase, niet langer duale opleidingen zullen kunnen aanbieden. De raad vindt daar aanwijzingen voor in voorliggend ontwerpdecreet, maar is hier geen voorstander van.

De raad vraagt met aandrang dat er, naast de aanloopfase, een aanvullend beroeps-kwalificerend aanbod komt voor de leerlingen die niet zullen instappen in Duaal Leren. De raad pleitte in zijn advies van 16 maart 2015 voor een volwaardige leerweg met een positief imago voor de leerlingen voor wie Duaal Leren geen geschikte leerweg is maar die gebaat zijn bij praktijkleren.³

2.5 Inclusief Duaal Leren

Ook voor leerlingen uit de kansengroepen kan het Duaal Leren een grote meerwaarde bieden voor een succesvolle aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. We vragen bij het Duaal Leren gerichte ondersteuning voor kansengroepen, die arbeidsrijp en arbeidsbereid zijn.

Intensieve trajectbegeleiding, NT2, Nederlands op de werkvloer (NODW) en Nederlands op de opleidingsvloer (NODO), redelijke aanpassingen, ... kunnen daar toe bijdragen. De redelijke aanpassingen moeten samen met de leerling bepaald worden, aangezien redelijke aanpassingen nooit generiek kunnen zijn. Ondernemingen moeten voldoende financieel ondersteund worden als voorwaarde om gepaste en redelijke aanpassingen voor een leerling met specifieke onderwijsbehoeften te voorzien. Redelijke aanpassingen mogen geen onevenredige belasting vormen voor de werkgever. De redelijkheid van de aanpassingen moet onder meer worden afgewogen tegen de organisatorische en financiële kost voor de werkgever en de mogelijkheid om overheidsgeld of andere vormen van steun te verwerven, dit gezien de beperkte periode op de werkvloer.

³ Advies Conceptnota Duaal Leren, SERV, 16 maart 2015, pag. 10

De raad vindt dat het Buitengewoon Secundair Onderwijs (BuSO) in dit decreet moet worden opgenomen.

3 Artikelsgewijze bespreking

3.1 Duaal Leren

3.1.1 Inleidende bepalingen

- Art. 8 1°: het buitengewoon onderwijs ontbreekt bij de aanbieders duaal leren. Ook het buitengewoon onderwijs moet voor de raad Duaal Leren kunnen aanbieden. Elders in het ontwerp van decreet is het BuSO wel opgenomen.
- Art. 8 2°: er is veel verwarring over het begrip structuuronderdeel en het begrip duaal structuuronderdeel. De raad vraagt meer verduidelijking, ook in dit decreet.
- Art. 8 14°: wie kan gemandateerd worden? Kan dit ook een externe begeleider zijn? Of een begeleider van een andere school?

3.1.2 Opzet

- Art. 10: de raad heeft meerdere bedenkingen bij dit artikel.
 - De raad raagt om de 14u te schrappen en een passage op te nemen die stelt dat alle competenties die in het bedrijf kunnen worden aangeleerd in het bedrijf worden aangeleerd. Tekstvoorstel decreet: *‘De werkplekcomponent omvat de tijd die nodig is om alle competenties die in de onderneming verworven kunnen worden in de onderneming te laten verwerven.’* Dit sluit aan bij het standpunt van de raad dat bepaalde studierichtingen niet uitgesloten mogen worden.
 - De raad merkt op dat er nergens sprake is van ‘gemiddelde duurtijd’ maar wel van ‘minimale’ duurtijd. De raad blijft voorstander van een veelheid aan organisatievormen van werkplekleren (bv. aansluitende periodes, enkele dagen per week, ...).
 - Het decreet vermeldt dat er afwijkingen kunnen worden toegestaan maar welke zijn de criteria op basis waarvan die afwijkingen toegestaan kunnen worden?
- Art. 11:
 - De raad grijpt dit artikel aan om te stellen dat Leren en Werken geregeld werd en wordt met een apart decreet. Met het voorliggend decreet wordt het Duaal Leren ondergebracht in de codex secundair onderwijs. Voor de raad is dat niet vanzelfsprekend. (zie 2.2)
 - Ook het BuSO kan Duaal Leren aanbieden; in art. 11 moet ‘gewoon’ geschrapt worden.

3.1.3 Structuur en organisatie

- Art. 13:
 - de bijkomende voorwaarden die de VR kan opleggen, mogen niet werken als rem op de uitbreiding van het duaal leren. Ook de tweede graad moet in de toekomst in aanmerking komen voor de uitbreiding van Duaal Leren.
 - De memorie vermeldt drie aanbieders Duaal Leren: het voltijds onderwijs, het deeltijds beroeps secundair onderwijs en de leertijd. De huidige benamingen zorgen voor

- verwarring. Bij de inleidende bepalingen staat de aanbieder wel goed vermeld nl. centrum voor vorming van zelfstandigen en KMO's.
- De raad vindt het positief dat de verplichting om de niet-duale variant aan te bieden vervalt. Belangrijk is wel dat de leerling terug kan naar een volwaardig alternatief, inhoudelijk verwante opleidingen en duidelijkheid over deze terugvalmogelijkheid zijn dus wel nodig.
 - De memorie stelt dat duale structuuronderdelen zullen uitgewerkt worden in het verlengde van de matrix. De doorgedreven koppeling aan de matrix zorgt echter voor ongewenste vertraging.
- Art. 14: spreekt over Se-n-Se, maar het duurt nog zeven jaar vooraleer het zevende jaar BSO is uitgedoofd. Ook in het specialisatiejaar moet in die tussentijd Duaal Leren mogelijk zijn. De raad meent dat een zo flexibel mogelijke instap in Duaal Leren mogelijk moet zijn, nu is er maar één instapmoment voorzien tenzij de klassenraad toestemming geeft voor een ander instapmoment. In de aanloopfase is flexibele instap wel mogelijk. De flexibele instap in Duaal Leren zou voor alle leerlingen mogelijk moeten zijn.
- Art. 16: de raad is grote voorstander van het werken met standaardtrajecten. Aangezien in art. 16 niet gesproken wordt over het curriculumdossier vraagt de raad om dat ook in de memorie te schrappen; curriculumdossiers worden niet gedefinieerd en er is nog niets beslist over de vertaling van standaardtrajecten (die al een vertaling zijn van de beroepskwalificaties). Standaardtrajecten zijn maatwerk. Dat de Syntra vzw's ook levensbeschouwing en sport moeten aanbieden vindt de raad een ietwat vreemd gevolg van het inschrijven van het Duaal Leren in de codex secundair onderwijs.

3.1.4 Programmatie

- Art. 18:
- Het begrip scholengemeenschap verdwijnt na 2020.
 - Positief is dat scholen die al opleidingen aanbieden in het tijdelijk project Schoolbank op de Werkplek die opleidingen kunnen blijven aanbieden zonder dat ze een programmatieaanvraag moeten doen.
 - Er ontbreekt een belangrijk woord 'moeten de ? gelden als startpunt voor het opstellen van het opleidingsplan'; bij artikel 19 en 20 ontbreekt de memorie.
 - Het decreet bevat niets over hoe een studierichting als een duale studierichting kan aangeboden worden, over hoe een duaal structuuronderdeel tot stand komt. De raad vraagt daar een degelijke procedure voor en geen (politieke) beslissing top down. De raad vraagt dat zeker het Vlaams partnerschap en de sectorale partnerschappen opleidingen kunnen voordragen. Dit is logisch want in deze fora zijn zowel onderwijs- als werkpartners vertegenwoordigd.

3.1.5 Leerlingen

- Art. 21: bij jongeren in een arbeidsmarktgerichte richting of in een richting met dubbele finaliteit is het advies over Duaal Leren verplicht, bij leerlingen in de doorstroomfinaliteit is het op vraag. De raad vraagt om na te gaan of het haalbaar is om dit advies voor alle leerlingen uit te brengen en vindt in ieder geval dat alle leerlingen in de doorstroomrichtingen goed geïnformeerd worden over de mogelijkheid om een advies te krijgen. De raad benadrukt ook hier dat het nodig is dat de matrix voortdurend mee evolueert. Wat zij-

instromers betreft is het wenselijk dat OCMW en VDAB volgens een gelijkaardig format adviseren.

- Art. 22:

 - De klassenraad moet beslissen over de zij-instromers; de vraag is welke klassenraad dat moet doen aangezien de jongere het onderwijs een tijd heeft verlaten en opnieuw instroomt.
 - De klassenraad van een niet-duaal structuuronderdeel beslist over de instap van een leerling die overkomt uit een duaal structuuronderdeel. Waaruit bestaat die beslissing? Wat gebeurt er wanneer een leerling geen toestemming krijgt van de toelatingsklassenraad, stelt de klassenraad dan een alternatief voor? Dat is niet voorzien in het ontwerp van decreet.
- Art. 24: het is een goede zaak dat de mentor een stem heeft in de eindevaluatie van de leerling. Het is echter niet evident en zelfs onhaalbaar voor vooral kleine ondernemingen om aanwezig te zijn in de klassenraad. Er dient goed bekeken te worden hoe de stem gehoord en meegenomen wordt en hoe de werking van de klassenraad legistisch verzekerd kan worden.
- Art. 29: de raad vraagt dat de ondersteuning van de werkgevers bij redelijke aanpassingen explicieter voorzien wordt. Welk plannen heeft de VR m.b.t. deze ondersteuning? Ook werkfactoren zoals VDAB en gespecialiseerde partners moeten betrokken worden onder andere bij het uitzetten van redelijke aanpassingen op de werkvloer en voor het faciliteren van de overgang tussen onderwijs en arbeidsmarkt (zie 2.5).

3.1.6 Arbeidsdeelname

- Art. 31: de rol van Syntra Vlaanderen lijkt beperkt te worden tot een actorrol. De raad vraagt dat wordt toegevoegd dat het agentschap als regisseur van de werkplekcomponent 'onder andere' instaat voor de uitbouw en het beheer van een duurzaam netwerk van leerondernemingen. Het agentschap neemt immers ook een rol op bij het beleidsvoorbereidend werk, zorgt voor co-creatie samen met sectoren,
- Art. 32: stelt dat de aanbieder Duaal Leren en de leerling samen een geschikte leerwerkplek kiezen. Echter, het kan ook zijn dat de leerling al een leerwerkplek heeft of die op eigen houtje vindt. De raad stelt voor art. 32 te herschrijven in de zin dat de aanbieder de leerling ondersteunt in het vinden van een geschikte leerwerkplek. De raad meent ook dat er meer mogelijk moet zijn dan enkel een intakegesprek tussen onderneming en leerling, bv. een snuffelstage van een tweetal dagen (dit kan eventueel ook al het jaar voorafgaand aan het Duaal Leren voorzien worden, zodat de leerling kan nagaan of deze leerweg iets voor hem of haar is.) Op die manier kan de leerling kennis maken met de onderneming en de onderneming met de leerling. Uiteraard moet daarbij rekening gehouden worden dat de leerling over twintig dagen beschikt om een leerwerkplek te vinden (de raad vraagt een uitbreiding van dat aantal dagen, zie bij art. 33). Er dient explicieter vermeld te worden dat het de opdracht is van de trajectbegeleider om de jongere gedurende de twintig dagen te ondersteunen in de zoektocht naar een geschikte leerwerkplek. In de memorie dient explicieter opgenomen te worden hoe die ondersteuning er precies kan uitzien, zonder dat dit in procedures gegoten moet worden.
- Art. 33: stelt dat zolang de werkplek niet wordt ingevuld met concrete arbeidsdeelname de aanbieder Duaal Leren een voltijdse invulling moet voorzien. Uiteraard moet er o.a. tijd worden voorzien om bedrijven te bezoeken en zich aan te bieden voor een leerwerkplek

Duaal Leren. De Vlaamse Regering kan voorzien in uitzonderingen waarbij de twintig opleidingsdagen zonder werkplekcomponent kunnen worden verlengd. Een verlenging zou er voor de raad kunnen komen op basis van een evaluatie van de trajectbegeleiding waarbij zowel gekeken wordt naar de inspanningen van de aanbieder, van de leerling als naar de motivaties van ondernemingen om een jongere geen werkplek aan te bieden. De raad vindt dat de mogelijkheid van een verlenging van de twintig dagen explicieter in het ontwerp van decreet moet opgenomen worden. Dit om te vermijden dat leerlingen die niet in de aanloopfase thuis horen, er niet in terecht komen (zie ook 2.4 en 3.2).

- Art. 34: er moet steeds een vertegenwoordiger van de aanbieder Duaal Leren bereikbaar zijn voor de leerling. De raad vraagt wie er bedoeld wordt met 'een vertegenwoordiger'? Voor de raad moet dit altijd iemand zijn waar de jongere mee in contact staat, die de jongere en dus zijn of haar traject kent.
- Art 35: voorziet extra begeleiding van de leerling op de werkplek. Wie neemt deze begeleiding op zich, hoe wordt dat voorzien, tot op welk detailniveau, voor welke jongeren? Belangrijk voor de raad is dat het echt op de werkplek plaats vindt. Het ontwerp van decreet voorziet dat dit moet opgenomen zijn in het opleidingsplan, maar de raad vraagt dat die extra begeleiding flexibel voorzien kan worden. De begeleiding moet ook uit taalcoaching kunnen bestaan. Uiteraard moeten ook alle veiligheidsaspecten die te maken hebben met een externe die op een werkvloer komt in het uitvoeringsbesluit worden meegenomen.

3.1.7 Financiering of subsidiëring van de aanbieders

- Art. 37 - 38: de raad gaat niet te diep in op de techniciteit van de financiering van de aanbieders. Enerzijds is er de aanname dat er leraren-uren vrijkomen omdat een deel van de opleiding door de ondernemingen wordt opgenomen. Anderzijds moet er uiteraard veel meer dan in het verleden ingezet worden op trajectbegeleiding en de intensere opvolging van leerlingen.
- Art. 39:
 - het is dan ook goed dat er een afzonderlijke categorie 'uren trajectbegeleiding' wordt voorzien die gemonitord kan worden. Vraag is wel hoe die monitoring zal verlopen; het is wenselijk voor de raad dat niet enkel de school registreert hoe de trajectbegeleiding verloopt. De raad betwijfelt of het wenselijk is om een minimumgrens aan trajectbegeleiding vast te leggen. De uren en het samenhangend budget die daarvoor voorzien worden, moeten daarvoor benut worden. Voor de raad is trajectbegeleiding maatwerk, elke jongere dient de begeleiding te krijgen die hij of zij nodig heeft en scholen moeten daar in investeren. Dat geldt ook voor de begeleiding op de leerwerkplek. De kwaliteit van de begeleiding is belangrijker dan de kwantiteit. Uiteraard moeten scholen die dat niet ernstig opnemen, daar op aangesproken kunnen worden door de inspectie. Mocht er zich een 'overschot' aan uren voordoen dan dient dat ingezet te worden voor de uitbouw van Duaal Leren.
 - de trajectbegeleiding moet rekening houden met de behoeftes van kwetsbare groepen bv. door ondersteuning te bieden bij de intakegesprekken, door IBAL te voorzien voor kansengroepen bij o.a. het zoeken van een werkplek.
 - het is ook positief dat er kan samengewerkt worden, door de overdracht van uren-leraar aan andere aanbieders van een ander net of aan een centrum voor volwassenenonderwijs.

- De raad meent dat de overheid de extra inspanningen zowel vanuit de werkgevers als vanuit de onderwijsinstellingen sterk onderschat. De raad vroeg reeds in zijn advies van mei '17 een onderzoeksproject om deze inspanningen in kaart te brengen.
- De raad stelt vast dat de jongeren die in het voltijds onderwijs Duaal Leren volgen, meer gefinancierd worden dan de jongeren in de CDO en de Syntra vzw's. Het is goed dat er gewerkt wordt aan een eengemaakte financiering; dit moet zo snel mogelijk gerealiseerd worden.

3.1.8 Subsidiëring van de organisatoren

- ▀ Art. 42: er is geen enkele indicatie over wie in aanmerking komt om als 'organisator' op te treden. Het is wel positief dat de expertise in de overgang tussen onderwijs en arbeidsmarkt van externe organisaties kan ingezet worden. De aard van de begeleiding blijft onduidelijk (zie ook art. 35), alsook het budget dat daarvoor zal vrijgemaakt worden. De Vlaamse Regering regelt dit best snel, zodat ook de leerlingen die nu in de proeftuin Duaal Leren opgeleid worden op deze extra begeleiding beroep kunnen doen.

3.1.9 Kwaliteitstoezicht

- ▀ Art. 44: het is zeker van belang om dit eenvoudig te houden. Er zullen twee instanties instaan voor het kwaliteitstoezicht, nl. de onderwijsinspectie en Syntra Vlaanderen. Beide zullen openheid moeten vertonen voor elkaars invalshoek van waaruit het toezicht geoperationaliseerd wordt. Het is nog niet duidelijk wat er precies gemeten worden en op basis van welke criteria het toezicht zal gebeuren. De raad hecht belang aan De mentoropleiding wordt niet omgeschreven in het voorontwerp van decreet, maar is wel noodzakelijk gezien het belang van de interactie leerling-mentor-trajectbegeleider. Kwaliteitscriteria zijn noodzakelijk.

3.1.10 Monitoring

- ▀ Art. 46: er ligt nog zo goed als niets vast wat betreft monitoring. Voor de raad is het van belang zicht te krijgen op het aantal leerlingen en hun profiel, de aard van de ondersteuning die ze krijgen, het traject dat ze volgen (met ook aandacht voor het traject van de kansengroepen). De raad vindt dat er sneller gegevens moeten beschikbaar zijn over hoeveel leerlingen zijn ingeschreven in Duaal Leren; dat is belangrijk voor de matching met leerwerkplekken door Syntra Vlaanderen.

3.1.11 Overlegforum

- ▀ Art. 48 - 51: de raad is geen voorstander van extra en vaste overlegstructuren, zeker niet als ze van bovenaf worden opgelegd. Regionale afstemming is wel belangrijk, bij voorkeur via integratie in bestaande regionale overlegfora.

3.2 Aanloopfase

3.2.1 Opzet

- Art. 58: de memorie van toelichting stelt de aanloopfase bedoeld is voor jongeren die willen instappen in Duaal Leren maar niet onmiddellijk een werkplek vinden. Echter, voor de raad moet de trajectbegeleiding zo zijn uitgebouwd dat elke leerling die gescreend wordt als arbeidsrijp en arbeidsbereid een werkplek vindt. De aanloopfase mag geen nieuwe wachtkamer worden voor arbeidsrijpe en arbeidsbereide jongen. De doelgroep voor de aanloopfase moet duidelijk gedefinieerd worden. Een goede screening is cruciaal. Binnen een afgebakende periode, van bv. zes maanden, moet de overstap naar Duaal Leren gemaakt kunnen worden om dat er maar aan enkele arbeidsgerichte en beroepsgerichte vaardigheden of attitudes gewerkt moet worden.
- Art. 59: de memorie van toelichting bij dit artikel is niet in lijn met de memorie van toelichting bij andere artikels (bv. art. 65). Hier wordt gesteld dat de aanloopcomponent 'kan' bestaan uit het werken aan arbeidsgerichte competenties. Voor de raad is dit veel te voorwaardelijk, de aanloopfase is bij uitstek de plaats waar er wordt gewerkt aan arbeidsgerichte competenties (waaronder attitudes). Leerlingen zullen momenteel niet automatisch kunnen inschrijven in een aanloopfase waar ze het duale traject volgen. Enkel de CDO's en Syntra kunnen de aanloopcomponent aanbieden. Dit betekent dus dat ze zullen moeten switchen tussen scholen. Het is belangrijk dat leerlingen goed opgevolgd worden bij deze overgang en hun keuze voor het duaal leren, mits het voorafgaand volgen van een aanloopfase, niet laten afhangen van praktische belemmeringen.

3.2.2 Structuur en organisatie

- Art. 61: het is nog heel onduidelijk wat er precies onder de aanloopstructuuronderdelen zal vallen.
- Art. 62: de raad stelt vast dat de aanbieder op elk moment van het schooljaar een aanloopstructuuronderdeel kan starten. Aangezien het aanloopstructuuronderdeel ook op elk moment kan worden stopgezet (als er een overeenkomst wordt gesloten), kan de facto ook de instap in Duaal Leren op elk moment van het schooljaar.
- Art. 63: de raad vraagt dat het artikel aangepast wordt, nl. dat een aanloopstructuuronderdeel gebaseerd is op een standaardtraject. Het is niet wenselijk of nodig dat het er deel van uitmaakt.

3.2.3 Programmatie

- Art. 65: de omschrijving in de memorie van toelichting en het ontwerpdecreet zorgt voor veel verwarring. Wat zijn de consequenties voor de samenwerking tussen CDO's, Syntra vzw's en voltijdse scholen? De raad wijst op het groot belang van samenwerking tussen de Syntra vzw's en de CDO voor het organiseren van aanloopcomponenten, zodat er een goede regionale spreiding is voor alle leerlingen die hun duale traject binnen het voltijds onderwijs volgen.

3.2.4 Leerlingen

- Art. 67: 'eventuele' toelatingsvoorwaarden vervangen door 'geldende' toelatingsvoorwaarden in de memorie van toelichting. De raad is van mening dat iemand die gescreend is als arbeidsrijp, deze arbeidsrijpheid niet meer kan verliezen en dus niet meer kan doorverwezen worden naar de aanloopfase. Een leerling die bv. in het 5de jaar een duale opleiding met succes heeft gevolgd, maar bij de start van het 6de jaar niet direct een leerwerkplek vindt, kan niet naar de aanloopfase worden doorverwezen. Ook voor deze jongere is een afwijking van de 20 dagen – regel (tot bv. 40 dagen) aangewezen. Ook een jongere bij wie de werkcomponent wegvalt omdat het bedrijf bv. in faling gaat, kan niet naar de aanloopfase worden doorverwezen maar moet de tijd krijgen om op zoek te gaan naar een nieuwe leerwerkplek en indien nodig daarin begeleid worden.
- Art. 68: de raad vraagt voldoende financiële ondersteuning voor de redelijke aanpassingen die verwacht worden voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (zie 2.5).
- Art. 69: hoe bindend is een bindend advies van een klassenraad, bv. voor een andere school? Is er een beroepsmogelijkheid tegen een bindend advies van een klassenraad die een leerling uit een aanloopstructuuronderdeel schrapt. Wat is de volgende stap in het onderwijstraject van een leerling die uitgeschreven wordt? Is het een logische flow dat een leerling zich inschrijft in een CDO, eventueel na een advies door de klassenraad over arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid en dan nog eens gescreend moet worden of het aanloopstructuuronderdeel gevolgd kan worden?
- Art. 70: de duurtijd van de aanloopfase wordt beslist door het al dan niet hebben van een (stage)overeenkomst alternerende opleiding. In principe kan een jongere dan al na enkele dagen uitstromen uit de aanloopfase. De raad vindt dat niet wenselijk. Het doorslaggevend argument moet zijn dat de jongere arbeidsbereid en arbeidsrijp is. Ook de aanloopfase moet zo veel als mogelijk kwalificerend zijn. Dat betekent dat de onbezoldigde werkervaring (vrijwilligerswerk?, stage?) toch bij voorkeur alternerend is.
- Art. 72: de aanloopfase moet zo veel als mogelijk kwalificerend zijn, maar de raad vraagt naar een realistische inschatting van de haalbaarheid om in een aanloopfase dezelfde studiebewijzen te halen als in de duale structuuronderdelen. Bij de evaluatie van de aanloopfase zal de klassenraad nagaan of de doorstroom naar Duaal Leren mogelijk is. Indien niet, wordt de jongere doorverwezen naar een ander traject. Welk ander traject kan dit zijn; de enige optie in voorliggend decreet is een terugkeer naar het voltijds onderwijs. Is dat een realistische en wenselijke stap?
- Art. 73: de raad vraagt naar een goede omschrijving van de mogelijke motivaties om leerlingen vrij te stellen van de algemene vorming.

3.2.5 Financiering of subsidiëring van de aanbieders en organisatoren

De raad maakt hierbij dezelfde opmerkingen als deze bij het luik Duaal Leren.

3.2.6 Kwaliteitstoezicht en monitoring

De raad maakt hierbij dezelfde opmerkingen als deze bij het luik Duaal Leren.

3.3 Wijzigingen decreten

3.3.1 Decreet Syntra

- Art. 111: de raad vindt het positief dat het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) wordt toegevoegd aan het Vlaams Partnerschap. De raad vraagt dat AHOVOKS, als procesbegeleider, ook toegevoegd wordt aan de sectorale partnerschappen.

3.3.2 Decreet OAO

De raad vindt het positief dat er nu niet geraakt wordt aan de fundamenten van het Decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen (decreet OAO) van 10 juni 2016.

- Art. 120: de onderneming die een leerling voor een deel van de opleiding naar een andere erkende onderneming stuurt, bepalen onderling hoe ze de verloning van de leerling regelen. Deze regeling staat garant voor de vlotte uitbetaling van de leervergoeding aan de leerling.

3.4 Timing

De initiële timing voor de organieke invoering van Duaal Leren was voorzien op 1 september 2017. De vraag van de stakeholders en strategische adviesraden om dit (met een jaar) uit te stellen, werd gehonoreerd met een uitstel tot 1 september 2018. De raad kan zich vinden in deze datum en heeft appreciatie voor het beleid dat stappen heeft gezet zodat het Duaal Leren dan van start kan gaan.